

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก เพราะทำให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านสาธารณสุข สังคม-เศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ และก่อให้เกิดอาชญากรรม ถึงแม้มันจะถูกปลูกขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางยาก็ตาม แต่บางคนกลับนำมาใช้เสพเป็นประจำ เพื่อผลทางด้านจิตใจและอารมณ์ แล้วทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว (วิทย์ เทียงบุรณธรรม, 2521)

การปลูกฝิ่นในประเทศไทยปลูกโดยชาวเขา ซึ่งมีถิ่นกำเนิดจากประเทศจีน พม่า และธิเบต ได้รับการถ่ายทอดวิทยาการในการปลูกฝิ่นจากชาวจีนเพื่อใช้เป็นยากลางบ้าน จากนั้นก็มีการสำรวจและบุกเบิกในดินแดนสยามของ เจมส์ แมคคาร์ธี (พระวิภาควุฒวล) เจ้ากรมแผนกคนแรกของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2430-2431 ได้บันทึกว่า ฝิ่นและเข้มีการปลูกฝิ่นเป็นพืชหลัก (จินทบูรณ์ สุกธิ ม.ป.ป. : 4) จากหลักฐานดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าชาวเขาในประเทศไทยได้มีการปลูกฝิ่นมาเป็นเวลากว่า 100 ปีแล้ว ปัจจุบันพบว่ามีการปลูกกระจายระจายทั่วไปในที่สูง ตั้งแต่ 800 เมตรขึ้นไป โดยชาวเขาเผ่าม้ง เข่า ลีซอ มูเซอ อีก้อ และกะเหรี่ยง (ศูนย์บำบัดฯ ภาคเหนือ 2530 : 2)

ภาคเหนือของประเทศไทยมีการปลูกฝิ่นมากที่สุด โดยมีบริเวณพื้นที่ปลูกทั้งหมด 25,790.38 ไร่ ใน 8 จังหวัดภาคเหนือ และ 1 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน พะเยา ลำปาง พินธุโลก และเลย สามารถผลิตฝิ่นได้ 25,896.32 กิโลกรัม ต่อปี จังหวัดเชียงใหม่มีการปลูกมากที่สุดถึง 12,262.93 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.55 ของพื้นที่ปลูกฝิ่นทั้งหมด ได้ผลผลิตฝิ่น 13,880.40 กิโลกรัมต่อปี หรือร้อยละ 53.63 ของผลผลิตฝิ่นทั้งหมด (คณะทำงานเฉพาะกิจ กระทรวงศึกษาธิการ 2530 : 89) ฝิ่นส่วนใหญ่จำหน่ายโดยมีบุคคลกลุ่ม

หนึ่งนำไปแปรรูปเป็นเฮโรอินและมอร์ฟิน นำไปจำหน่ายเป็นสินค้าเถื่อนในชุมชนทั้งในและนอกประเทศ สร้างปัญหาสาธารณสุขกระจายไปทั่วโลก ส่วนพื้นที่เหลือบางส่วนจะใช้เอง

ดินมีบทบาทสำคัญต่อชาวเขามาก ได้แก่ การใช้เป็นยา (ศูนย์บำบัดฯ ภาคเหนือ 2530 :

3) ทั้งในสภาพของดินดิบ ดินสุก ขี้ยาฉิ่นที่เป็นเศษเหลือจากการสูบและควั่นของฉิ่น มีทั้งการใช้เฉพาะดินอย่างเดียว และการใช้ร่วมกับสมุนไพรอื่น ๆ ใช้รักษาความเจ็บป่วยทางกาย เช่น แก้ไข้ แก้ปวด แก้ท้องร่วง ห้ามเลือด รักษาแผล ถอนพิษสัตว์กัดต่อย ฯลฯ (จันทบูรณ์ สุทธิ ม.ป.ป. : 6) ทางด้านจิตใจใช้ดินลดความเครียด ความเศร้า และทำให้อ่อนหลับ (ศูนย์บำบัดฯ ภาคเหนือ 2530 : 3) ทางด้านสังคมใช้ดินเป็นเครื่องสร้างความรื่นเริงและใช้ต้อนรับผู้มาเยือน ในด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ตามประเพณี เช่น ใช้ดินในการเซ่นสรวงผีป่า การทำบุญและเทศกาลต่าง ๆ ใช้ดินแทนเงิน ต้นดินต้นเล็ก ๆ ใช้เป็นอาหาร เมล็ดดินนำมาสะกัดเป็นน้ำมันใช้ในการปรุงอาหารและน้ำมันตะเกียง กากเมล็ดดินใช้เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ดินเป็นผลผลิตทางการเกษตรซึ่งสร้างรายได้หลักให้แก่ชาวเขา เพื่อดำรงชีวิต (จันทบูรณ์ สุทธิ ม.ป.ป. : 6-9) สาเหตุของการติดดินของชาวเขา พบว่าร้อยละ 58 มีสาเหตุมาจากการใช้ดินเป็นยารักษาความเจ็บป่วย และขาดบริการสาธารณสุขเบื้องต้น (ศูนย์บำบัดฯ ภาคเหนือ ม.ป.ป. : 7)

ผลเสียของการติดดินและอนุพันธ์ดิน มีดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ บั่นทอนประสิทธิภาพการผลิตเพราะสูญเสียแรงงานการผลิตโดยใช้ประโยชน์ มีผลกระทบกระเทือนรายได้ของครอบครัวและรายได้ของชาติ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่ชอบทำงาน ไม่ใช้เวลาว่างในการเสริมสร้างสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ การผลิตน้อยลงเพราะขาดแรงงานการผลิต สิ้นเปลืองเงินทองที่ไปซื้อยาเสพติด และต้องจัดสถานพยาบาลเพื่อการรักษาแทนที่จะนำงบประมาณเหล่านี้มาลงทุนในด้านเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ

2. ผลเสียทางด้านสุขภาพของผู้ติดยาเสพติด สุขภาพจะเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งมีปัญหาเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคผิวหนัง โรคระบบทางเดินอาหาร วัณโรค ตับอักเสบ เอชไอวี และประสบบุติเหตุได้ง่าย เป็นปัญหาและถ่วงความก้าวหน้าของการสาธารณสุขของประเทศ

3. ผลเสียต่อครอบครัว ทำลายชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล สูญเสียเงินทอง ทำให้ครอบครัวไม่สงบสุขเกิดการทะเลาะระหว่างบิดามารดา กล่าวโทษซึ่งกันและกันที่ปล่อยปละละเลยบุตร ไม่มีผู้โดยยากคบค้าสมาคมด้วย สำหรับผู้ติดยาเสพติดเองขาดความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อครอบครัวและญาติพี่น้อง หรือห่วงใยผู้อื่นอย่างปกติทั่วไป ไม่สามารถศึกษาหาความรู้และประกอบอาชีพได้ อาจถูกออกจากงาน ซึ่งทำให้เป็นภาระต่อครอบครัวต่อไป

4. ผลเสียต่อสังคม ก่อความไม่ปกติสุขในสังคม ก่ออาชญากรรม และทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมาเพื่อซื้อยาเสพติด มั่วสุม ทำลายความสงบสุขทั่วไปในชุมชนและสังคม ในที่สุดจะกลายเป็นบุคคลไร้คุณค่า เพราะไม่ทำประโยชน์ให้สังคม แต่เป็นผู้ทำลาย และยังเป็นภาระต่อสังคมที่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลเหล่านี้ต่อไป

5. ผลเสียทางด้านสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยา พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขา ซึ่งมีเนื้อที่ 1 ใน 5 ของประเทศ ถูกเปลี่ยนสภาพจากป่าอุดมสมบูรณ์ ต้นแม่น้ำลำธารเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะแห้งแล้ง ขาดแคลนทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

6. ด้านการเมือง การปกครอง และความมั่นคงของประเทศ ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณในการปราบปราม เพิ่มภาระภาษีประชาชน ต้องเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามแทนที่จะนำไปใช้ เป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง กลับทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ

จากผลเสียด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมา จึงได้มีการปราบปรามและป้องกัน โดยได้ออกกฎหมายลงโทษผู้ติดฝิ่น ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1903 ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ได้ออกกฎหมาย ห้ามปรามผู้ชาย ผู้สูบ ผู้กินฝิ่น ทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2382 รัชกาลที่ 3 ได้ออกกฎหมายห้ามสูบฝิ่นและด้าฝิ่น ให้ทหารปราบปรามฝิ่นตามหัวเมือง ยึดฝิ่นแล้วทำการเผาที่หน้าพระที่นั่งสุททาสวรรค์ พ.ศ. 2494 ได้มี พ.ร.บ. ฝิ่น ห้ามการเพาะปลูกฝิ่นหรือมีเมล็ดฝิ่นไว้ในครอบครอง โดยมีได้รับอนุญาต (วิทยุ เทียงบูรณธรรม 2521 : 85-90)

ต่อมาได้มีข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) ลงนามเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2503 ให้มีการพัฒนาระบบการฝึกอบรมบุคลากรสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อดำเนินการป้องกันการติดยาเสพติดโดยตรงและทางอ้อม รวมทั้งให้การศึกษา การสืบค้นหาผู้ติดยาเสพติดในระยะเริ่มแรก การส่งต่อผู้ป่วยเพื่อถอนพิษยา การให้คำปรึกษาหลังการบำบัดและการติดตามผล วันที่ 7 ธันวาคม 2514 ได้มีการลงนามร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับสหประชาชาติ มีข้อตกลงเกี่ยวกับการควบคุมการใช้จ่ายในทางที่ผิดในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 กองทุนควบคุมการใช้จ่ายในทางที่ผิดแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Fund For Drug Abuse Control) ได้ให้ทุนสนับสนุนกิจกรรมด้านการป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย และสนับสนุนงานวิจัยด้านยาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520

นอกจากการร่วมมือกับต่างประเทศแล้ว กระทรวงต่าง ๆ รวมทั้งทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมมือกันกำหนดนโยบายและแผนในระดับกระทรวงให้สอดคล้องกันเพื่อป้องกันการผลิตและการเสฟเฟิ่นของชาวเขา ทั้งการริเริ่มเสฟและระงับการเสฟของผู้ติดยา

จากรายงานของศูนย์บำบัดรักษาเสฟติดยาเสพติดภาคเหนือ พบว่า ประชากรของบ้านห้วยน้ำดัง ตำบลกักช้าง อำเภอมแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เข้ารับการบำบัดรักษาด้วยความสมัครใจ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2533 จำนวน 43 คน ในจำนวนนี้สูบฝิ่น 21 คน สูบเฮโรอีน 10 คน ฉีดเฮโรอีน 1 คน และสูบทั้งฝิ่นและเฮโรอีน 11 คน ผู้ติดยาเสฟติดยาเสฟกลุ่มนี้เป็นชายทั้งหมด มีอายุอยู่ในช่วง 14-65 ปี ไม่ได้รับการศึกษา 25 คน ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา 5 คน สาเหตุการเสฟติดยาเสฟคือ ไม่สบายมีโรคประจำตัว 5 คน อยากรลองและตามเพื่อน 23 คน เคยปลุกและขายฝิ่น 1 คน หลังการบำบัดรักษาแล้วกลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม แล้วกลับไปเสฟซ้ำอีก ซึ่งในจำนวนนี้มีหลายคนที่เคยมารับการบำบัดรักษาถึง 3 ครั้ง (ศูนย์บำบัดฯ ภาคเหนือ 2533 : 6)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดตั้งสถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) ชั้น 1 แห่ง ในหมู่บ้านห้วยน้ำดัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 โดยมีพนักงานสุขภาพชุมชนประจำ 1 คน ตามแผนการปฏิบัติงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่แตง ได้ออกนิเทศงาน 4 ครั้ง ใน 1 ปี โดยในช่วงเวลากลางวันบริการการตรวจรักษาโรค ณ สถานที่ทำการ สสช. ในช่วงเวลากลางคืน ออกเยี่ยมบ้านประชาชน ให้สุขศึกษาทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เกี่ยวกับสุขอนามัยทั่วไปและความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การนิเทศงานแต่ละครั้งใช้เวลา 2 สัปดาห์ (ประสิทธิ์ สุใจคำ 2534) ทั้งนี้เนื่องจากหมู่บ้านห้วยน้ำดัง เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ของโครงการพัฒนาที่สูงสามหมื่น งานโครงการชาวเขา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นหมู่บ้านที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ มีทั้งการปลูกฝิ่น การลักลอบจำหน่าย และประชาชนติดฝิ่นและเฮโรอีนจำนวนมาก

วิทยาลัยครู เชียงใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความร่วมมือในการให้ความรู้เกี่ยวกับฝิ่น เฮโรอีน และสิ่งเสพติดให้โทษอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลไม่ริเริ่มเสพหรือเลิกเสปสิ่งเสพติดเหล่านั้น ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับ ระดับความรู้ เรื่องฝิ่นและเฮโรอีน ตลอดจนวิธีการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการเสปฝิ่นและเฮโรอีนของชาวบ้านห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา และเป็นแนวทางในการวางแผนการให้ความรู้เรื่องสิ่งเสพติด และการป้องกันในชุมชนชาวเขาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของฝิ่นและเฮโรอีน
2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเสปฝิ่นและเฮโรอีน
3. วิธีการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนจากการเสปฝิ่นและเฮโรอีน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและการป้องกันการเสปฝิ่นและเฮโรอีนกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน จากการเสปฝิ่นและเฮโรอีน

สมมติฐานของการศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและการป้องกันการเสฟผิวและเฮโรอีน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน จากการเสฟผิวและเฮโรอีน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและวิธีการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดฝิ่นและเฮโรอีนของชาวบ้านที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยา บ้านห้วยน้ำดัง ตำบลกักช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 108 คน โดยจะครอบคลุม ประสบการณ์การเสฟผิวและเฮโรอีน ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและวิธีการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน จากการติดฝิ่นและเฮโรอีน ใช้ระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 8 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2534

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ได้เลือกพื้นที่และประชากรศึกษา คือ หัวหน้าครอบครัว หรือภรรยา ของครอบครัวที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการสอนสุขศึกษาจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่มีปัญหาเสฟผิวและการเสฟน้ำของผู้ติดฝิ่นและเฮโรอีน การศึกษาคั้งนี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาและงบประมาณ จึงไม่อาจทำการศึกษาหมู่บ้านชาวเขาอื่น ๆ ให้ครอบคลุมได้ทั่วทั้งจังหวัด ดังนั้นผลการศึกษาที่ได้คั้งนี้จึงเป็นตัวแทนเฉพาะประชากรในหมู่บ้านห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษารั้่งนี้จะ เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศูนย์เวชศึกษาป้องกัน วิทยาลัยครู เชียงใหม่ ในการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการวางแผนปรับปรุงการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่ชาวเขาที่มีลักษณะคล้ายกับประชาชนในหมู่บ้านห้วยน้ำดัง และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู เชียงใหม่ต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1. ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของฝิ่นและเฮโรอีน หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับอาการที่มีผลต่อร่างกาย คือ
 - 1.1 อาการติดฝิ่นและเฮโรอีน ได้แก่ ร่างกายไม่แข็งแรง ชูบซัด ผอมเหลือง น้ำหนักตัวลด อ่อนเพลีย ซี้เกียจ สมองไม่แจ่มใส
 - 1.2 อาการขาดฝิ่นและเฮโรอีน ได้แก่ เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ปวดหัว อาเจียน น้ำตาไหล หวานนอน ท้องร่วง อาการรุนแรงมากถึงตาย
2. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาฝิ่นและเฮโรอีน หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน เสพยาฝิ่นและเฮโรอีน ดังนี้
 - 2.1 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 - 2.2 การไม่ใช้ฝิ่นหรือเฮโรอีนเป็นยารักษาโรค เมื่อตนเองหรือบุคคลในครอบครัวเกิดความเจ็บป่วย
 - 2.3 การไม่เสพยาฝิ่นเพื่อเพิ่มความสนุกสนานเพลิดเพลินในหมู่เพื่อนฝูง
 - 2.4 การปรึกษาผู้นำหมู่บ้านเมื่อเกิดความไม่สบายใจ
 - 2.5 การไม่ทดลองเสพยาฝิ่นหรือเฮโรอีน
 - 2.6 การแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน หากสมาชิกในครอบครัวเสพยาฝิ่นหรือเฮโรอีน
 - 2.7 การเสพยาฝิ่นหรือเฮโรอีนในครอบครัว เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่สมาชิกในบ้าน

- 2.8 การแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน หากเพื่อนบ้าน เสพดินหรือเฮโรอีน
- 2.9 การไม่ใช้ดินต้อนรับผู้มาเยี่ยมบ้าน
- 2.10 การควบคุมไม่ให้มีการจำหน่ายดินและเฮโรอีนในหมู่บ้าน
- 2.11 การไม่เสพดินหรือเฮโรอีนในงานรื่นเริงประจำหมู่บ้าน
- 2.12 การไม่เสพดินในงานประเพณีของหมู่บ้าน

3. วิธีการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการติดดินและเฮโรอีน หมายถึง การป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนจากการติดดินและเฮโรอีน โดยปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 3.1 หลีกเลี้ยงเมื่อเพื่อนมาชวนไปเสพดินหรือเฮโรอีน
- 3.2 ไม่ใช้ดินรักษาโรค เมื่อตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวเกิดความเจ็บป่วย
- 3.3 ป้องกันตนเองและสมาชิกในครอบครัวมิให้เจ็บป่วย โดยรับประทานอาหารที่มีประโยชน์
- 3.4 ไม่เสพดินหรือเฮโรอีนเมื่อไม่สบายใจ
- 3.5 เมื่อว่างจากการประกอบอาชีพ ทำงานอดิเรก
- 3.6 ไม่ใช้ยาเสพติดต้อนรับผู้มาเยี่ยมบ้าน
- 3.7 เมื่อเห็นเพื่อนบ้านเสพดินหรือเฮโรอีน หลีกเลี้ยงและตักเตือนให้เลิกเสพ
- 3.8 ไม่ใช้ยาเสพติดในงานประเพณีของหมู่บ้าน
- 3.9 ไม่ปลูกดินเพื่อนำมาเสพหรือจำหน่าย
- 3.10 เมื่อสมาชิกในครอบครัวติดดินหรือเฮโรอีน ไปแจ้งผู้ใหญ่บ้าน
- 3.11 เมื่อสมาชิกในครอบครัวติดดินหรือเฮโรอีน นำตัวส่งไปบำบัดรักษา
- 3.12 เมื่อชาวบ้านเสพดินหรือเฮโรอีน ผู้ใหญ่บ้านตักเตือนให้เลิกเสพและนำตัวไปบำบัดรักษา
- 3.13 เมื่อชาวบ้านปลูกดิน ผู้ใหญ่บ้านตักเตือนให้เลิกปลูก หาพืชชนิดอื่นมาให้ปลูกทดแทน หรือจับกุม
- 3.14 เมื่อชาวบ้านนำดินหรือเฮโรอีนมาขาย ผู้ใหญ่บ้านตักเตือนให้เลิกขาย และหาอาชีพอื่นให้ทำแทน
- 3.15 เมื่อมีผู้นำดินหรือเฮโรอีนมาจำหน่ายในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจับกุมตัวส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ